

Pestrost in letna dinamika talnih pajkov v okolici Solkana

Besedilo: Alenka Gorjan in Rok Kostanjšek

Pajki so zaradi kratkoživosti, številčnosti, velike vrstne pestrosti in hitrega odziva na spremembe primerne skupina za sledenje spremembam v okolju oz. za izvedbe okoljskih študij. Raziskave pestrosti pajkov v Sloveniji so vedno pogostejše in podatkov je iz leta v leto več. Kljub temu je podatkov o vrstni zastopanosti ter dinamiki pojavljanja vrst preko leta malo. Z raziskavo, ki smo jo opravili v okviru diplomske naloge soavtorice članka z naslovom *Pestrost talnih pajkov v okolici Solkana*, smo se omejili na vrstno pestrost talnih pajkov, ki smo jih vzorčili s talnimi pastmi.

Nameni raziskave so bili: zajeti čim večji del favne talnih pajkov, ugotoviti sestavo talne favne preiskovanih območij ter ugotoviti vplive podlage in habitata na raznolikost v vrstni sestavi ter letni dinamiki talnih pajkov med obema pobočjema.

Vzorčenje je potekalo eno leto, od marca 2008 do marca 2009. Raziskavo smo izvedli na dveh vzpetinah v okolici Solkana, na Sv. Katarini in Sabotinu. Na vsaki vzpetini smo na področjih s podobno lego (ekspozicijo) in nadmorsko višino iz-

Talna past. (foto: Alenka Gorjan)

brali štiri vzorčna mesta. Po tri izbrana vzorčna mesta so bila med pobočjema primerljiva glede na stopnjo zaraščenosti. Na vzorčnih mestih je bilo postavljenih 12 talnih etilenglikolskih past, skupno torej 96, kar je največje posamezno vzorčenje pajkov v Sloveniji doslej.

Med izvajanjem študije smo ujeli 222 vrst pajkov, kar je skoraj tretjina vseh v Sloveniji poznanih vrst. Med temi je bilo osem v Sloveniji do sedaj še neodkritih vrst (*Clubiona leucaspis*, *Lathys stigmatisata*, *Asthenargus bracianus*, *Trichoncus saxicola*, *Oecobius maculatus*, *Euryopsis laeta*, *Lasaeola prona* in *Zodarion pusio*). Pogosto sta bili najde-

ni tudi vrsti *Zelotes oblongus* in *Evarcha jucunda*, ki ju najdemo na *Rdečem seznamu ogroženih živalskih vrst*, zato sklepamo, da ogroženost pajkov v vseh delih Slovenije ni povsem enaka.

Primerjava vrstne sestave med pobočjema je pokazala, da je pajčja favna veliko bogatejša na apnenčasti podlagi Sabotina kot na naplavinah Sv. Katarine, kjer je človekov vpliv na okolje tudi bistveno večji. Primerjava ujetih pajkov v različnih habitatih je pokazala tudi večjo podobnost pajčje združbe med različnimi habitatami posameznega pobočja kot med primerljivimi habitatami na različnih pobočjih.

Po pričakovanju se dinamika pojavljanja pajkov čez leto na obeh pobočjih spreminja na podoben način. Največ vrst in najvišja številčnost pajkov se v pasteh pojavljata od pozne pomladi do zgodnjega poletja, nato sledi upad v poletnem času, ko se število ujetih pajkov močno zmanjša zaradi poletnega mirovanja (estivacije). Jesenski vrh ulova ni tako izrazit, kot bi pričakovali glede na letna temperaturna nihanja v zmernem pasu. Mile zime na Primorskem botrujejo dejstvu, da takrat dinamika talnih pajkov ne zamre povsem, je pa pričakovano najnižja.

Zaradi pomanjkljive raziskanosti pajkov v Sloveniji bi bilo podobne raziskave smiselno razširiti tudi na druge dele Slovenije, kar bi omogočilo primerjavo letne dinamike in vrstne pestrosti pajkov med različnimi zoogeografskimi enotami. Kot najpestrejša skupina talnih plenilcev so pajki pomemben pokazatelj biotske pestrosti, zato bi tovrstne raziskave pripomogle tudi k vrednotenju ranljivosti ogroženih ekosistemov. Z morebitnimi najdbami v Sloveniji doslej še neodkritih vrst pa bi lahko dopolnili nastajajoči seznam pajkov Slovenije, ki je v elektronski obliki dostopen na spletni strani Bioportala (<http://www.bioportal.si>). *

Vzorčenje v okviru diplomske naloge A. Gorjan *Pestrost talnih pajkov v okolici Solkana* je potekalo na Sabotinu (označeno rdeče) in na Sveti Katarini (označeno zeleno).